

25.6.2020

JANAKKALAN KUNTA / TEKNIikka JA YMPÄRISTÖTOIMIALAN MAANKÄYTTÖ

I ASIA

Lausunto Mallinkaistenjärven ranta-asemakaavaluonnoksesta

II ASIANOSAISTIEDOT

Lausunnon antaja

Mallinkaistenjärven suojeluyhdistys ry ("Suojeluyhdistys")
Jukka Rekola, puheenjohtaja, 040 586 7806, rekolajukka@gmail.com
Helena Karppinen, sihteeri, 050 307 6444, helena.karppinen@helsinki.fi
www.mallinkaistenjarvi.fi

III

JOHDANTO

1. Janakkalan kunta on laatinut Mallinkaistenjärven pohjois-itäosaan ranta-ase-makaavaluonnoksen. Vaikka kaavaluonnoksessa on myös alla lueteltuja hyviä puolia, siinä on Suojeluyhdistyksen mukaan myös paljon huonoja puolia.
2. Suojeluyhdistyksen mukaan kaavaluonnoksen valmistelu on ensinnäkin perustunut väärille lähtökohdille. Mallinkaistenjärven ranta-asemakaavan Osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa on todettu lähtökohdista seuraavaa:

”Valtuusto on kokouksessaan 8.12.2014 hyväksynyt taloussuunnitelman v. 2015-2018 ja talousarvion v. 2015. Asiasta käydyssä keskustelun aikana tehtiin kunnanhallituksen ehdotuksesta poikkeava muutosehdotus, jossa esitettiin Mallinkaistenjärven tonttien myyntiin laittamista (§ 72, ehdotus 3). Valtuusto ei hyväksynyt asiaa yksimielisesti, vaan asiasta äänestettiin ja ehdotus hyväksyttiin äänestysten jälkeen.”

Kokouksen valtuustoryhmä/valtuutettu Ari Laivola (valtuutettu Aki Lintumäki kannatti)

Kunnanhallitus, tulosalue yleishallinto (s. 37)

Mallinkaistenjärven tontit myyntiin

- 38 tonttia a 120.000 = 4.560.000 €
- metsämaan myynti 130 ha = 600.000 €
- muuta metsämaan myyntiä 100 ha = 500.000 €
- aiempi metsänmyynti 690.000 €
- tuottoa yht. 6.350.000 €

Julistettuaan keskustelun asiasta päättyneeksi puheenjohtaja totesi, että koska keskustelun aikana on tehty kunnanhallituksen ehdotuksesta poikkeava kannatettu muutosehdotus, jota valtuusto ei hyväksy yksimielisesti, on asiasta äänestettävä. Puheenjohtaja teki seuraavan äänestysesityksen: Ne, jotka kannattavat kunnanhallituksen ehdotusta vastaavat ”jaa” ja jos ”ei” voittaa tulee Ari Laivolan ehdotus valtuuston päätökseksi.

Selonteko ja äänestysesitys hyväksyttiin.”

3. Toisin sanoen kaavaluonnoksen lähtökohta vaikuttaa olleen puhtaasti taloudellinen ainakin tonttien kaavoituksen ja myynnin osalta. Kuten alla tarkemmin selostetaan, tämä on väärä lähtökohta kaavaluonnokselle, eikä se huomioi Mallinkaistenjärven herkkiä luontoarvoja lakien edellyttämällä tavalla (erityisesti, kun kunnan alueella on jo nyt myynnissä useita rantapaikkakiinteistöjä).
4. Kaavaluonnoksessa on Suojeluyhdistyksen mukaan kuitenkin hyvää ja kannatettavaa se, että itärannalle suunnitellaan parkkialuetta ja venepaikkoja. Lisäksi

kaavaluonnoksessa on hyvää alueiden suunnittelu virkistyskäyttöön samoin kuin itärannan osittainen kaavoittaminen luonnonsuojelualueeksi.

IV SUOJELUYHDISTYKSEN PYYNNÖT

5. Suojeluyhdistys kohteliaimmin pyytää, että
 - 1) kaavaluonnos ensisijaisesti palautetaan uuteen valmisteluun siten, että kaavaluonnoksen valmistelun aikana poistetaan kaavoitettavat tontit tai ainakin siten, että kaavoitettuja tontteja vähennetään merkittävästi;
 - 2) kaavaluonnos toissijaisesti palautetaan uuteen valmisteluun siten, että mahdolliset rakennuspaikat kaavoitetaan rannasta selvästi kauemmaksi (esimerkiksi mökkikyläksi tai erilliseksi kiinteistö-/asuntoyhtiöksi, jolla olisi yksi yhteinen ranta-alue mahdollisine erillisine rantasaunoineen;
 - 3) kaavaluonnos kolmoissijaisesti palautetaan uuteen valmisteluun siten, että kaavaluonnoksessa todetaan, että mahdollisten rakennuspaikkojen rantaan tulee jättää puustoa, pensaita tai muuta valumia estävää kasvillisuutta sekä rakentamisen ajaksi että tulevaisuudessa (uima- ja venepaikkaa varten voisi esimerkiksi avata erillisen kapean kaistaleen).

V PERUSTELUT

V.1 Kaavaluonnos osittain on vastoin ylempiä kaavoja ja alueidenkäyttötavoitteita

6. Maankäyttö- ja rakennuslain ("MRL") yleisiin periaatteisiin kuuluu, että vahvistetulla maakuntakaavalla ohjataan kuntien yleiskaavoitusta ja taas yleiskaava ohjaa kunnassa myöhemmin tehtäviä asemakaavahankkeita.
7. Mallinkaistenjärven itäpuolinen Välskärinmaan tila on vahvistetussa maakuntakaavojen yhdistelmässä (vahvistettu YM/24.5.2016) osoitettu yhteiseksi retkeilyalueeksi (VR90). Myös uudessa maakuntakaava 2040 -ehdotuksessa (12.9.2019) alue on merkitty virkistys-, retkeily- ja ulkoilualueeksi (V887).
8. Maakuntakaava 2040:n kaavamääräyksissä todetaan, että V-merkinnän alueet ovat maakunnallisesti ja osin jopa valtakunnallisesti arvokkaita vapaa-ajan, retkeilyn ja luontomatkailun alueita sekä pidempien viherväylien kannalta tärkeitä alueita. Alueet ovat tarkoitettut yleiseen virkistykseen ja ulkoiluun, ja niille on sallittua vain yleistä ulkoilua ja urheilua palveleva rakentaminen.
9. Janakkalan kunnan voimassa olevassa vahvistetussa oikeusvaikutteisessa Itäisessä rantayleiskaavassa (2003) alue on myös osoitettu virkistysalueeksi (VR).

10. Edelleen 1.4.2018 hyväksytyjen valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden ("VAT") mukaan kuntien on huolehdittava virkistyskäyttöön soveltuvien alueiden riittävydestä sekä laajemman viheralueverkoston jatkuvuudesta.
11. Suunniteltu kaavaluonnos on siten rantarakennuspaikkojen kaavoittamisen (ja niiden myynti) osalta vastoin voimassa olevia ylempiä kaavoja ja VAT:itä.

V.2

Kaavaluonnos ei osittain huomioi Mallinkaistenjärven herkkiä luontoarvoja

12. Kaavaluonnoksessa ei Suojeluyhdistyksen näkökulman mukaan ole suunniteltujen rantarakennuspaikkojen osalta huomioitu riittävällä tavalla sitä, että Mallinkaistenjärvi on käytännössä toinen kahdesta vielä puhtaasta järvestä Vanajavesikeskuksen alueella (Mäkelä 2019), tai että poikkeuksellisen hitaan veden vaihtumisen takia metsätalous ja loma-asutus ovat olennaiset veden pilaantumista aiheuttavat kuormittajat (Paakkinen 2018).
13. MRL:n mukaan kaavahankkeen osalta tulisi pystyä arvioimaan kaavan vaikutuksia luontoon myös rakennettavien tonttien ja niiden rantavyöhykkeen laajiston osalta. Kaavaluonnoksen laatimisen perusteena olevat luontoselvitykset perustuvat pitkälti huomattavan vanhoihin, vuonna 1999 tehtyihin (varsin rajallisiin) luontoselvityksiin. Nämä selvitykset eivät täytä MRL:n vaatimuksia.
14. Kaavahanketta varten kunta teetti lisäksi kaksi tuoreempaa luontoarvoselvitystä vuosina 2018 ja 2019 kaava-alueen pohjoisosalla Kahilahdesta pohjoiseen, jonne nyt kaavaehdotuksessa osoitettavat rantarakennuspaikat on sijoitettu.
15. Vuoden 2018 luontoselvitys keskittyi lähinnä liito-oravan sekä eri lepakkolajien esiintymiseen alueella. Kyseisessä selvityksessä löydettiin todisteita siitä, että rantavyöhyke on EU:n luotodirektiivin liitteeseen IVa kuuluvan ja erityistä suojelua vaativan liito-oravan levähdys- ja lisääntymispaikka. Lisäksi luontoselvityksessä todettiin useita Metso-ohjelmaan kelpaavia kohteita sekä yksi luonnonsuojelulain mukaan suojeltava luontotyyppikohde.
16. Vuoden 2019 luontoselvityksessä inventoitiin liito-oravan, viitasammakon ja lepakoiden esiintymistä. Tässä inventoinnissa alueelta löydettiin kaksi liito-oravan ydinalueeksi tulkittua aluetta Karkkuniemen ja Niemelänlahden pohjoisosan väliltä. Lisäksi lepakkoinventoinneissa todettiin 4-5 eri lepakkolajin esiintyminen alueella. Todettakoon, että kaikki Suomessa tavattavat lepakkolajit ovat luonnonsuojelulain mukaan suojeltuja ja niiden lisääntymis- ja levähdysalueiden hävittäminen on kiellettyä. Lepakkoesiintymät keskittyivät kaavoitettavan alueen rantametsiin, jotka rantarakentaminen tulisi hävittämään.
17. Suojeluyhdistys kohteliaimmin toteaa, ettei kaavaluonnos ole perustunut riittävän ajantasaisille tai kattaville luontoselvityksille. Suojeluyhdistys lisäksi katsoo, että nämä rajallisetkin luontoselvitykset osoittavat, ettei Mallinkaistenjär-

ven rannalle tulisi lisätä rantarakennuspaikkoja (järvellä on jo nyt ehkä liikaa-kin rakennettuja rantarakennuspaikkoja). Rantarakennuspaikkojen lisääminen ainoastaan vaarantaa jo nyt herkän järven luontoarvoja.

18. Mikäli kaavaluonnoksessa kuitenkin ehdotettaisiin rantarakennuspaikkojen kaavoittamista, Suojeluyhdistys katsoo Virta-hankkeen raportin mukaisesti, että kuorma tulee pitää mahdollisimman pienenä. Kaavaluonnoksessa tulisi siten huomioida, että metsänhoidon kaadot tehtäisiin vain talvisin, rannan suojapuusto säilytettäisiin aina, ajourat kaavoitettaisiin rannan suuntaisiksi (ja mahdolliset uudet rakennusluvut siten, ettei rantaa saa avata kokonaan puustosta vaan että myös rakentamisen aikana kaikki valuma tulee estää). (Paakkinen 2018)

VI

LOPUKSI

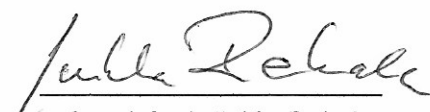
19. Suojeluyhdistys haluaa lopuksi ilmaista pettymyksensä siihen, että kunta on tehnyt Mallinkaistenjärven itäpuolen pohjoisosassa ”ennakoivan” hakkuun tammikuussa 2019 ilmeisesti nyt käsillä olevan kaavaluonnoksen tavoitteita ajatellen. Vaikka hakkuu toteutettiin 2017-2026 metsänhoitosuunnitelman mukaisesti, sitä ei oltu päivitetty huomioiden 2018 luontoselvitys. Suojeluyhdistys liittää tämän lausunnon liitteeksi kuvia näistä hakkuualueista, joista osa oli avohakkuita.
20. Kuten liitteenä olevista kuvista ilmenee, metsänhoitotoimilla on jo vaarannettu alueen herkkiä luontoarvoja (esimerkiksi liito-oravien ja lepakkojen osalta). Suojeluyhdistys kohteliaimmin toivoo, että kunta ottaa myöhemmässä päätöksenteossa huomioon myös sen, miten näiden laajojen hakkuiden vaikutusta alueen herkkiin luontoarvoihin voidaan minimoida ja ennallistaa. Suojeluyhdistys ylipäänsä toivoo, ettei kunta vaarantaisi (tai mahdollisesti jopa tuhoaisi) Mallinkaistenjärven herkkiä luontoarvoja ja virkistysmahdollisuuksia.

VII

PÄIVÄMÄÄRÄ JA ALLEKIRJOITUS

Janakkalassa 25.6.2020

Mallinkaistenjärven Suojeluyhdistys ry:n puolesta (hallitus)

puheenjohtaja Jukka Rekola

LIITTEET

Valokuvia hakkuualueelta

VIITTEITÄ

Mallinkaistenjärven valuma-alueen kuormitus selvitys sekä järven nykytilan parantamiseksi tehtävät toimenpiteet. KVVY Tutkimus Oy, Paakkinen, M. 2018. Tutkimusraportti nro 906/18. https://asiakas.kotisivukone.com/files/mallinkaistenjarvi.fi.kotisivukone.com/Mallinkaistenjarvi_2018_loppu-raportti.pdf

Mallinkaistenjärven ranta-asemakaavan Osallistumis- ja arviointisuunnitelma. 2018. https://www.janakkala.fi/wp-content/uploads/2018/12/Mallinkaisenjarven-rak_OAS.pdf

Mallinkaistenjärven tila. Vesiasiantuntijan esitys Mallinkaistenjärven suojeluyhdistyksen vuosikokouksessa. Mäkelä, S. 2019. https://asiakas.kotisivukone.com/files/mallinkaistenjarvi.fi.kotisivukone.com/2019_elokuusta_lah-tien/Mallinkaistenjarven_sy_ksa2019.pdf

Valokuvia hakkuualueelta

Luontoselvityksen tekijä Timo Metsänen raportissaan 21.10 2019

Kuva 3. Liito-oravalle aikaisemmin sovelias elinympäristöä hakkuun jälkeen alueen keskiosassa.

Edeltävien hakkuiden johdosta lajille sovelias elinympäristö oli supistunut kesästä 2018 ja yhden kannon juureltakin löydettiin lajin papana. Hakuut ovat erityisesti heikentäneet eteläisemmän ydinalueen ja Kabilahden lajille soveliaan elinympäristön välistä rantametsää ja siinä sijaitsevaa todennäköistä kulkuyhteyttä. Yhteys on vielä juuri ja juuri toimiva, mutta heikentynyt.

Suosittelimme tunnistettujen ja rajattujen ydinalueiden ja lajille soveltuvien elinympäristöjen rajaamista pois rakentamiselta sekä hakkuilta ja selvityksessä soveltuneiksi arvioitujen kulkureittien säilyttämistä puustoisina.

Lajin beikoksi kulkuyhteydeksi tulkittua osaa on suositeltavaa kehittää muun muassa istuttamalla puustoa ja huomioiden liito-oravan reitin soveltuvuuden parantaminen maankäytössä ja metsätaloudessa.

Kuvia järveltä päin

